

N:o 155.

Ank. till Riksd. kansli den 22 maj 1907, kl. 8,30 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter förre stationskarlsförmannen Per Perssons hustru Johanna Christina Persson, född Falkengren, från Malmö.

(I. A.)

Uti en den 19 april innevarande år till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 187) har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att medgifva, att kronans rätt till danaarf efter förre stationskarlsförmannen Per Perssons hustru Johanna Christina Persson, född Falkengren, från Malmö, måtte efterskänkas till förmån för Per Persson samt affidne ölutköraren Johan Frithiof Nygrens och hans efterlevande hustru Johanna Karolina Nygrens från Malmö barn Naima, Valborg, Johan, Einar och Anna med hälften till Per Persson och hälften till makarna Nygrens nyssbemälda barn, dock med rätt för Per Persson att, så länge han lefde, nyttja jämväl deras andel af boet.

Departementschefen har i detta ärende till förberörda statsrådsprotokoll anført följande:

»Förre stationskarlsförmannen Per Perssons hustru Johanna Christina Persson, född Falkengren, afled i Malmö den 26 maj 1905 utan att efterlämna kända arvingar.

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 4 Saml. 1 Afd. 100 Häft. (N:is 155—160.) 1

Instrumentet öfver den efter henne den 11 januari 1906 förrättade bouppteckning utvisar, att hon såsom ende stärbhusdelägare efterlämnat sin bemälda make; att tillgångarna i boet, däribland upptagits fastigheten n:o XXXI i kvarteret n:o 18 Höken i Malmö med ett taxeringsvärde af 3,500 kronor, uppgått till 4,313 kronor 15 öre; samt att boets gäld antecknats utgöra 2,440 kronor 10 öre, hvadan, efter afdrag jämväl af staden Malmö tillkommande provision och lösen för afskrift, tillhoppa 19 kronor 73 öre, den slutliga behållningen belöpt sig till 1,853 kronor 32 öre.

I en till finansdepartementet den 28 maj 1906 inkommen skrift har öfverköparen Johan Frithiof Nygrens änka Johanna Karolina Nygren, född Peter, från Malmö i underdånighet anhållit, att den rätt till danararf efter hustru Persson, som kunde tillkomma kronan, måtte efterskänkas till förmån för makarna Nygrens fem minderåriga barn.

Till stöd för ifrågavarande ansökning har änkan Nygren anfört, att hennes affidne man vore oäkta son till Johanna Christina Falkengren; att, enligt en den 29 maj 1894 dagtecknad handling, Johanna Christina Falkengren erkänt sig stå i skuld till mannen Nygren med 2,000 kronor, hvilket belopp Johanna Christina Falkengren uppburit af Nygrens fader såsom uppfostringsbidrag och hvilka medel efter Johanna Christina Falkengrens död skulle till Nygren utbetalas; samt att makarna Nygrens barn befunno sig i utfattiga omständigheter.

Vid ansökningen finnas fogade, bland andra, följande handlingar:

1:o) ett af pastorsämbetet i Malmö S:t Pauli församling den 27 april 1906 utfärdadt bevis, att mannen Nygren, som vore född den 20 september 1873, aflidit den 15 oktober 1904, efterlämnande i mycket fattiga villkor sin ofvanbemälda änka Johanna Karolina Nygren, född den 27 juli 1875, samt följande i äktenskapet födda, ännu levande barn, nämligen: Naima, född den 30 december 1896, Valborg, född den 19 januari 1898, Johan, född den 17 januari 1900, Einar, född den 6 april 1901, och Anna, född den 25 september 1902;

2:o) ett af pastorsämbetet i Kristianstads stadsförsamling den 27 mars 1906 afgifvet intyg af innehåll, att Nygren vore oäkta son af pigan Johanna Christina Jönsson Falkengren, född den 12 januari 1848; samt

3:o) ofvan omförmälda, den 29 maj 1894 utfärdade handling, så lydande:

»Till min son trädgårdseleven John Frithiof Nygren erkänner jag mig härmed vara skyldig Två tusen (2,000) kronor, hvilka penningar

jag af hans fader, numera affidne styckjunkaren Johan Nygren, uppburit såsom uppfostringsbidrag. Nämnde medel skola emellertid hos mig innestå räntefritt till min död och först en månad derefter till John Frithiof Nygren utbetalas. Härigenom göres icke någon inskränkning i den honom enligt lag efter mig tillkommande arfsrätt.

Malmö den 29 maj 1894.

J. Falkengren.

På en gång närvarande vittnen:

A. T. Berghman.

Alb. F. Mattsson.»

Öfver änkan Nygrens förevarande ansökning har, på grund af nådig remiss, Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län afgifvit underdånigt utlåtande, därvid öfverlämnats från magistraten i Malmö infordradt yttrande i ärendet äfvensom dels af Per Persson öfver ansökningen afgifven förklaring dels ock en till magistraten ingifven, till Kungl. Maj:t ställd skrift, däri Per Persson i underdånighet hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgifva, att hans affidna hustrus andel i markarnas gemensamma bo måtte förklaras skola med äganderätt tillfalla Per Persson. Till stöd för denna ansökning har Per Persson anført, att tillgångarna i boet efter hans affidna hustru vore ringa och förvärfvade allenast genom hans arbete i förening med hustruns hushållning; att Per Persson, som vore 65 år gammal och i nära 33 års tid varit anställd vid statens järnvägar, däriifrån han åtnjöte en årlig pension af 807 kronor, vore af ålder och skröplighet oförmögen att förtjäna något därutöfver till sitt uppehälle, samt att lefnadsomkostnaderna i Malmö vore höga, hvadan pensionen endast vore tillräcklig att lämna honom en knapp utkomst på hans ålderdom. Därjämte har Per Persson åberopat ett af pastorsämbetet i Malmö Caroli församling den 13 mars 1906 utfärdadt intyg, utvisande att Per Persson vore född den 20 april 1841, samt att Persson vore sjuklig och mindre bemedd.

I ofvan omförmälda af Per Persson öfver änkan Nygrens ansökning afgifna förklaring har Per Persson, med förmälan att, på sätt ett bland handlingarna befintligt lagfartsbevis utvisade, den i bouppteckningen efter hans hustru upptagna fastigheten n:o XXXI i kvarteret n:o 18 Höken i Malmö af Per Persson förvärfvats genom köpebref den 10 juni 1880 och således före hans den 18 juni 1894 ingångna äktenskap med Johanna Christina Falkengren, vidare anført följande.

Då det icke visats, att Johanna Christina Falkengren låtit i kyrkobok anteckna Johan Frithiof Nygren såsom sitt barn, kunde Nygren eller hans barn icke vara berättigade att taga arf efter Johanna Christina Nygren. Icke heller kunde den af änkan Nygren åberopade handling af den 29 maj 1894 grunda någon rätt för makarna Nygrens barn i nu förevarande hänseende. Berörda handling vore nämligen såväl till form som innehåll att anse såsom ett skuldebref, men då handlingen vore öfver tolf år gammal och då änkan Nygren icke styrkt, att fordringsrätten blifvit i laga ordning bevarad, samt handlingen ej heller bevakats såsom testamente, syntes densamma ej böra tillmätas vitsord vare sig såsom fordringsbevis eller testamenteriskt förordnande. Äfven om Per Perssons hustru uppburit ett sådant belopp, som i handlingen uppgäfves, hvilket Per Persson icke kunde vitsorda, hade hon i allt fall icke medfört någon förmögenhet i makarnas bo, utan hade Per Persson, som genom eget arbete förvärfvat den vid hustruns död i boet befintliga egendomen, i stället haft betydande utgifter för Johan Frithiof Nygrens familj. På grund af hvad sålunda anförts bestrede Per Persson bifall till änkan Nygrens underdåniga ansökning.

Magistraten i Malmö har i sitt yttrande meddelat, att bouppteckning ej förrättats efter Johan Frithiof Nygren af skäl, att efter honom ej funnits något af värde att uppteckna, hvarjämte magistraten, under erinran hurusom med nu rådande rättsuppfattning, uttryckt i gällande lag, omförmälda fastighet n:o XXXI i kvarteret n:o 18 Höken i Malmö skulle, såsom af Per Persson förvärfvad före hans år 1894 ingångna äktenskap, hafva varit hans enskilda egendom och Johan Frithiof Nygrens barn skulle hafva tagit arf efter hustru Persson, hemställt, att, då såväl Per Persson som Johan Frithiof Nygrens barn befunne sig i ömmande omständigheter, men detta syntes magistraten i synnerhet vara förhållandet med Per Persson, den rätt till kvarlåtenskapen efter hustru Persson, som kunde tillkomma kronan, måtte öfverlätas å Per Persson eller, om så ej kunde ske, å nämnda barn.

Vid magistratens yttrande finnes fogad en den 21 mars 1906 dagtecknad polisrapport, af hvilken inhämtas, bland annat, att Per Persson vid förhör uppgifvit, att hans till 3,500 kronor taxeringsvärderade fastighet vore intecknad för 2,900 kronor och att, därest han måste afstå sin hustrus andel i makarnas bo, han blefve nödsakad antingen att taga en ny inteckning, hvilket numera blefve ganska svårt, eller ock att frånträda fastigheten; att två vid Malmö poliskår anställda konstaplar vitsordat, att Per Persson på grund af hög ålder och sjuklighet vore oförmögen till något slags arbete; samt att expeditions-

föreståndaren H. Giese och förste stationsskrifvaren E. Ekeberg, båda anställda vid statens järnvägars station i Malmö, uppgifvit, att Per Persson under den tid, han varit anställd i järnvägens tjänst, varit nykter och pålitlig samt utfört sina tjänsteåligganden till sina förmäns fulla belåtenhet.

För egen del har Kungl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, hurusom det syntes vara till fullo utredt, att aflidne Johan Frithiof Nygren varit oäkta son till Johanna Christina Falkengren, ehuru, vid det förhållande att, enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvande från pastorsämbetet i Kristianstad tillhandakommen upplysning, Johanna Christina Falkengren icke låtit i kyrkoboken anteckna Johan Frithiof Nygren såsom sitt barn, någon laga arfsrätt icke kunde tillkomma makarna Nygrens barn. Förenämnda af Johanna Christina Falkengren den 29 maj 1894 utfärdade förbindelse syntes jämväl tyda på, att Johanna Christina Falkengren i lifstiden erkänt sin son och ansett sig till honom stå i skuld; och ansåge Kungl. Maj:ts befallningshafvande ömmande omständigheter föreligga beträffande såväl makarna Nygrens barn som Per Persson, hvadan i förevarande fall all anledning förefunnes till efterskänkande af kronans rätt. Dock ville det synas, som om makarna Nygrens barn i första rummet borde vara berättigade att komma i åtnjutande af arvet. Möjligen skulle båda sökandenas intressen kunna bäst tillgodoses genom att berättiga makarna Nygrens barn till arf efter hustru Persson med rätt för Per Persson att efter bouppteckningsvärde kontant utlösa dessa arfvingar.

Kammaradvokatfiskalsämbetet, som på grund af nådig remiss jämväl yttrat sig i ärendet, har meddelat, att ämbetet först genom mottagandet af den nådiga remissen erhållit kännedom om kronans rätt till danaarvet i fråga samt att ämbetet ej vidtagit åtgärder för detsammans indrivande. Beträffande själfva saken har ämbetet, med åberopande af hvad magistraten i Malmö i ärendet anfört, tillstyrkt, att nådig proposition måtte till Riksdagen aflåtas därom, att kronans rätt till danaarvet måtte afstås till förmån för Per Persson.

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag skäl föreligga för att kronan må frånträda sin rätt till ifrågavarande danaarf. Hvad angår frågan, till hvems förmån ett dylikt frånträdande bör ske, synes mig, med afseende å hvad i ärendet förekommit, det vara med billighet och rättvisa mest öfverensstämmande, att den förmån, som kronans efterskänkande af danaarvet innebär, kommer till godo såväl Per Persson som aflidne Johan Frithiof Nygrens barn. Dock

synes det mig, med hänsyn till de i ärendet upplysta omständigheter, vara skäligt, att Per Persson tillerkännes rätt att, så länge han lefver, nyttja jämväl den andel af boet, som skulle tillfalla makarna Nygrens barn.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förvarande framställning.

Stockholm den 21 maj 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
